

Oslo, 04.05.2018

Innspill til Finanskomiteen i forbindelse med Meld. St. 13 (2017-2018) - Statens pensjonsfond 2018

SLUG - Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk takker for anledningen til å komme med innspill til Meld. St. 13 (2017-2018) - Statens Pensjonsfond 2018. SLUG er en nettverksorganisasjon med fokus på internasjonal gjeldspolitikk. Vi har 40 medlemsorganisasjoner i Norge og et bredt internasjonalt nettverk.

SLUG ønsker å gi innspill til SPUs rammeverk for investeringer i statsobligasjoner og til SPUs arbeid med ansvarlig långivning på selskapsnivå.

Ansvarlig utlån gjennom investeringer i statsobligasjoner

I årets stortingsmelding redegjør Finansdepartementet for departementet og bankens arbeid med statsobligasjoner i 2017. Som en følge av at Finanskomiteen i 2016 bad om en redegjørelse av SPUs investeringer i statsobligasjoner ble det i fjor foreslått to mandatsendringer. Disse trådte i kraft 1. januar 2018 ([§4-10 \(1\) og § 6-2 \(3\) i](#)). Endringene innebærer at Norges Banks hovedstyre skal godkjenne hvert enkelt utstederland og at banken i sin årlige rapportering om forvaltningen av SPU skal redegjøre for rutiner og systemer for godkjenning av utstedere av statsobligasjoner.

Kriterier for godkjenning av utstedere av statsobligasjoner er utarbeidet av NBIM og ligger ute på [fondets nettsider](#). Rammeverket er detaljert og det tas blant annet hensyn til landets stabilitet, bærekraft og betalingsevne og inkluderer vurderinger av landets framtidige økonomiske situasjon, evne til å motstå finansielle kriser, politisk stabilitet, faren for krig/terror og faren for overgrep og maktmisbruk fra myndighetene. Dette ivaretar mange av hensynene finanskomiteen etterspurte i sin merknad i 2016, og SLUG vil berømme finanskomiteen, departementet og banken for at dette rammeverket er kommet på plass. Dette sikrer større åpenhet om forvaltningen av SPU og kan bidra til global finansiell stabilitet, noe som er viktig i en tid der globale gjeldsbyrder vokser raskt.

Vi ønsker likevel at finanskomiteen ber om at det redegjøres for rammeverket i stortingsmeldingen fra og med neste år, og ikke kun på NBIMs nettsider. Slik sikrer man kontinuerlig åpenhet og Stortinget gis mulighet til å vurdere hvorvidt rammeverket er godt nok år for år.

I tillegg anbefaler vi, slik at SPUs utlånspraksis skal være i tråd med øvrig norsk utlånspolitikk, at det presiseres at SPU skal være en ansvarlig långiver. En investering i en statsobligasjon er i praksis det samme som gi et lån til en stat. Utøvelsen av ansvarlig långivning er forankret i UNCTADs prinsipper for ansvarlig utlån og låneopptak, som Norge både har finansiert utviklingen av og har sluttet seg til. Disse prinsippene bør reflekteres i mandatet.

De siste ukene har uro for økende gjeldsbyrder og faren for nye gjeldskriser vært et tema internasjonalt, både under IMF's vårmøter og FN's Finansiering for Utviklings-forum. En av grunnene til at man nå roper varsko er at statlige gjeldsbyrder er mer sammensatt enn tidligere og at det er flere kreditorer med i bildet. Det er både vanskeligere å sørge for at långivning og låntaking foregår ansvarlig, og det er vanskeligere å reforhandle gjelden dersom kriser oppstår. Det er derfor viktig at kreditorer som ønsker å opptre ansvarlig tar dette på alvor og synliggjør tiltak - ikke bare for å sikre at egne utlån er legitime, men også for å oppfordre andre kreditorer til å ta samme ansvar.

Som en ansvarlig långiver bør SPU følge UNCTADs prinsipper, som innebærer å undersøke om finansieringen har blitt autorisert i tråd med landets lovgivning, foreta en realistisk vurdering av låntakers kapasitet til å betjene lånet og handle i god tro dersom det skulle oppstå behov for restrukturering. Tydelige ansvarlige kreditorer vil også tvinge debitorer til å være ansvarlige låntakere. Dette vil fremme makroøkonomisk stabilitet på sikt.

Ansvarlig utlån fra selskaper/banker hvor SPU er eier

At SPU er en ansvarlig långiver må også reflekteres i dialog og forventninger til selskaper som SPU investerer i. Et relevant eksempel her er SPUs eierskap i Credit Suisse, som i 2013 og 2014 fasiliterte statsgaranterte selskapslån i Mosambik. Disse lånene var ikke godkjent i parlamentet, hadde ikke realistiske tilbakebetalingsplaner, deler av pengene er sporløst forsvunnet og befolkningen i Mosambik lider nå som følge av den alvorlige gjeldskrisen landet er i. Krisen er et klassisk eksempel på uansvarlighet både fra långiver og låntaker. SPU eier i dag 5 % av Credit Suisse. SPU bør ikke akseptere at selskaper de investerer i har en uansvarlig lånepolitikk, at de ikke står til ansvar for det de har gjort og lar befolkningen i Mosambik sitte igjen med regninga.

SLUG anbefaler Stortingets finanskomiteen å be regjeringen om å:

- inkluderer en referanse til UNCTADs prinsipper for ansvarlig utlån og låneopptak i SPUs mandat
- sørge for at ansvarlig långivning er en eksplisitt forventning til selskaper SPU er investert i

Vennlig hilsen,

Maren Hemsett

Daglig leder

SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk